משום דרב זביד גברא רבה הוא. ולא יערער על דברינו מחמת ענותנותו: **מפקיפו דינא.** לחומתו: **ומשקינן לה.** אולי תחזור בה: **דריסר ירחי שתא.** ותו לא: **שתבע הוא.** והיא מורדת: **תבעה היא.** והוא מורד: **אין נזקקין לה.** לכתוב לה אגרת מרד להוסיף על כתובתה. ולקמן מסיק פירושא ואזיל משום דלא מפקדא אפריה ורביה: **לארוסה מבעי ליה.** וכותבין אגרת על הבעל: **דלא מפקדת.** בפריה ורביה כדאמרינן ביבמות (דף סה.): **חוטרא לידא.** רוצה אני שיהא לי בן שיחזיק בידי בזקנותי ואשען עליו ויסוד מותי יקברני: **תבע לחלוץ.** והיא אינה רוצה אלא להתייבם נזקקין לו לכתוב אגרת מרד עליה: **אין נזקקין לו.** לפי שאין מתכוין לשם מצוה וכמשנה אחרונה ואמרינן ליה זיל נסיב אחריתי: **אספירא.** סלע מדינה: **פלגא דווזא.** זוז צורי שהוא שש מעה כסף ומלא טרפעיק שלשה מעות: **מעה וחצי ליום.** לששת ימי המעשה ומשבת לא יהבינן לה כדאמר לקמן: **מאי שנא איהו דיהבינן ליה דשבת.** כשהיא מורדת עליו דהא שבעה טרפעיקים טרפעיק ליום: **כשכר שבת.** [כמו שמשתכר בשבת] גזרה משום מקח וממכר ושכירות: מה בבאה מחמת טענה דאמרה בעינא [3]חוטרא לידא ומרה לקבורה ה"נ שומרת יבם בבאה מחמת טענה אלא אידי ואידי שתבע הוא ולא קשיא [4]כאן לחלוץ וכאן לייבם דאמר ר' פדת אמר ר' יוחנן תבע לחלוץ נזקקין לו תבע לייבם אין נזקקין לו מאי שנא לייבם דלא דאמרינן ליה זיל ונסיב איתתא אחריתי לחלוץ נמי נימא ליה זיל ונסיב איתתא אחריתי אלא [5]דאמר כיון דאגידא בי לא קא יהבו לי אחריתי הכא נמי כיון דאגידא בי לא קא יהבו לי אחריתי אלא אידי ואידי שתבע לייבם ולא קשיא כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה דתנן [6]מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכוונין לשום מצוה עכשיו שאין מתכוונין לשום מצוה [7]אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום: עד מתי הוא פוחת וכו': מאי [8]טרפעיקין אמר רב ששת אסתירא וכמה אסתירא [9]פלגא דזוזא תניא נמי הכי ר' יהודה אומר שלשה טרפעיקין שהן תשע מעין מעה וחצי לכל יום אמר ליה רבי חייא בר יוסף לשמואל מאי שנא איהו דיהבינן ליה דשבת ומאי שנא איהי דלא יהבינן לה דשבת איהי דמיפחת קא פחית לא מיחזי כשכר שבת איהו דאוסופי קא מוספא מיחזי

בתבעה היא נמי כייפינן ליה אפילו אינה באה מחמת טענה דאיכא למימר דכייפינן ליה אבל אין נזקקין לכתוב עליו אגרת מרד להוסיף על כתובתה אי נמי משום דהיא גופה איכא לפרושי בבאה מחמת טענה לכך נקט למיפרך מהאי טעמא: **מאי שנא לייבם דלא.** ומ"ת [10]אי מילתיה דר' יוחנן לפי משנה אחרונה כדמשמע פשטא דמילתא א"כ מאי פריך לייבם נמי כיון דאגידא ביה לא יהבי ליה איתתא אחריתא והא לייבם לא נוכל לכוף אותה לפי משנה אחרונה ואי לחלוץ הוא אינו רוצה לחלוץ אלא לייבם ומאי שייך לכופה לדבר שאינו תובע הוא וי"ל דמעיקרא ס"ד מילתיה דרבי יוחנן לפי משנה ראשונה ומשום הכי פריך דאפילו לייבם נמי נוכל לכופה ולבסוף דמשני כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה מילתיה דר' יוחנן נמי לפי משנה אחרונה נזקקין לחלוץ ואין נזקקין לייבם וה"ה דאכתי הוה מצי לשנויי כאן לחלוץ כאן לייבם כרבי יוחנן ואידי ואידי לפי משנה אחרונה אלא דניחא ליה לאוקמא תרוייהו כשתבע לייבם דדומיא דארוסה קתני שתובע לכנוס והיא מורדת. ר"ת. וק"ק דאיך תיסק אדעתין למימר דאתי לפי משנה ראשונה אדרבה לפי משנה ראשונה איפכא מסתברא לייבם נזקקין לו לחלוץ אין נזקקין לו וי"ל דאפי' לפי משנה ראשונה נזקקין לו לחלוץ משום דבדידיה תלי רחמנא אם לא יחפוץ האיש כדאמרינן בהחולץ (יבמות דף לט: ושם) אבל לייבם ס"ד שאין מוסרין אותה לייבם על כרחה אי נמי י"ל תבע אף לחלוץ נזקקין לו תבע לייבם דווקא אין נזקקין לו: **ודיני חליצה ויבום.** פירש בקונטרס בהחולץ (ג"ז שם) גבי הא דמייתי התם מתניתין דבכורות (דף יג. ושם) משנה ראשונה ואחרונה דמייתי הכא ואמר רב עלה דאין כופין ופירש בקונטרס דאפילו למשנה אחרונה דמצות חליצה קודמת אין כופין אותו לחלוץ היכא דניחא לתרוייהו ליבומי דינמא תרוייהו לאו למצוה מכווני ופגע בערוה אלא אי בעי מייבם אע"ג דמצות חליצה קודמת ומיהו היכא דאיהו צדי ובעי ליבומי ואיהי אמרה לא בעינא ליה ואמרה דברים ניכרים אי מצינן לאטעויי מטעינן ליה לא מצינן לאטעויי כייפינן ליה לחלוץ דאמר רב ששת בפ"ק דיבמות (דף ד.) מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שאין שאין חוסמין אותה לפניו כו' ולא תימא מוכה שאין דווקא אלא כל אמתלא שתתן לדבריה דתנן בהמדיר (לקמן דף עז.) מעשה בלידון בבורסי שמת ולו אח בורסי ואמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל ועוד פסקינן והלכתא כותבין אגרת מרד על ארוסה ואין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם מכל הני טעמי כייפינן ליה לחלוץ ושקלה כתובתה וכל הני אין כופין דהכא היכא דניחא להו לתרוייהו עכ"ל ואור"י דמה שהביא ממוכה שאין ומבורסי אינה ראיה דדווקא מוכה שאין ובורסי דהוו מהנך דכופין אותו להוליא ומה שהביא נמי מאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם לאו ראיה היא [11] דהתם אין כותבין אפילו בלא אמתלא משום דמצות חליצה קודמת וא"כ לדבריו אפילו בלא אמתלא הוה לן למימר דכופין אותו לחלוץ ואדרבה יש להוכיח משם דאין כופין דאי בר כפייה הוא למה ליה למימר דאין כותבין אגרת מרד עדיפא מינה ה"ל למימר דכופין אותו לחלוץ ואמרינן נמי בשמעתין תבע לייבם אין נזקקין לו משמע אין נזקקין לו לכתוב אגרת מרד אדרבה נזקקין לה וכייפינן ליה ולהכי נראה לר"י דרב איירי בכל ענין דודאי בכל ענין אין כופין ואף לפי' ר"ת דמפרש דאמר רב אין כופין קאי אמשנה ראשונה דאין כופין לייבם אע"פ שמצות יבום קודמת וג"מ בזמן הזה היכא שידוע לנו שמתכוונין למצוה כגון אותן שבאין לחלוץ דאותן ודאי אין מתכוונין לא לשום נוי ולא לשום איסות אבל היכא דלא ברור לן שמתכוונין למצוה כופין במילי ומרחיקין אותן מן היבום דקי"ל כאבא שאול כמו שפירשנו ביבמות (דף לט: ד"ה אמר רב) וגם לפירושו אם תבע לייבם לא כייפינן ליה לחלוץ אלא מטעינן ליה אם אינה חפצה אבל אם (ב) אינו רוצה לא לייבם ולא לחלוץ נראה דכופין: מיחזי

להוציא מפני שהוא מאוס בעיניה ואין האשה יכולה לסבול שתבעל לו אלא משום דהכא אנו מסופקים בטענתה שכיון שאין אנו רואים בבעלה באותן המומים י"ל שמא עיניה נתנה באחר (שהיא) [ומשום זה היא] אומרת כך לפיכך אין כופין הבעל להוציא אבל מ"מ גם היא נמי אין כופין להפסיד כתובתה דשמא טענתה אמת דלב יודע מרת נפשו אלא שמא תחשוק בה ואם רואין שאינה מתרצה בדבר אין ב"ד נזקקים לכופה דשמא אנוסה היא ושמא גם היא עציבה בדבר שבעלה מאוס בעיניה ואי משום עיגון הבעל

ונראה לר"ת דהכי פירושו בעינא ליה ואינה רוצה להתגרש בלא כתובה ומצערנא ליה עד שיגרשנה ויתן לה כתובה אבל אמרה מאיס עלי ולא בעינא ליה לא הוא ולא כתובתו לא כייפינן לה שתחזור בה ע"י שנאמר שלא תועיל מחילה משום דהוי מחילה בטעות דאגב צערה קא אמרה הכי ומתוך כך לא יגרשנה בעלה שאינו רוצה ליתן כתובה אלא מחילה גמורה היא ומתוך כך יעלה בדעתו לגרשה מר זוטרא אמר כייפינן לה דהויא כמחילה בטעות והיינו כפיה דעל ידי כך תשאר תחת בעלה שלא ברצונה כי בעלה לא יגרשנה כיון שחייב ליתן כתובתה ואין חילוק למר זוטרא בין מורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה בין אומרת מאיס עלי ור"ח נמי פירש דאין כופין הבעל ליתן גט וגם בקונט' לא פי' שיכופו הבעל ליתן גט: **משום** דרב זביד גברא רבה הוא אפכיתו לדינא עילויה. וא"ת כיון דלא פשיט המע"ה וכיון דתפסה לא מפקינן מינה וי"ל דהוה נמי שירלי טובא דלא הות תפיסה ובלישנא קמא קאמר משום דרב זביד גברא רבה אחנפיתו ליה משום הך שירלי דלא הות תפיסה אלא הבעל היה תפוס: **תבע** לחלוץ נזקקין לו. פי' בקונט' והיא אינה רוצה אלא להתיבם וכן תבע לייבם פירוש והיא אינה רוצה אלא לחלוץ ותימה דמאי קא פריך לייבם נמי כיון דאגידא ביה לא יהבי ליה איתתא אחריתא ויחלוץ לה וי"ל שאינו רוצה לחלוץ שלא יצטרך ליתן כתובה ועי"ל תבע לחלוץ והיא אינה רוצה לא לחלוץ ולא לייבם וכן תבע לייבם וכן הא דאמר כאן שתבעה היא והוא אינו רוצה לא לחלוץ ולא לייבם ואין להקשות א"כ מאי פריך שומרת יבם נמי בבאה מחמת טענה מאי איריא בבאה מחמת טענה אפילו אינה באה נמי תיקשי ליה מדתנן בהחולץ (יבמות לט.) חוזרין אצל גדול ואומרים לו עליך המצוה או כנוס או פטור וקאמר בגמ' דחוזרין אצל גדול למיכפייה אלמא בתבעה היא נמי כייפינן ליה אפילו אינה באה מחמת טענה דאיכא למימר דכייפינן ליה אבל אין נזקקין לכתוב עליו אגרת מרד להוסיף על כתובתה אי נמי משום דהיא גופה איכא לפרושי בבאה מחמת טענה לכך נקט למיפרך מהאי טעמא: **מאי שנא לייבם דלא.** ומ"ת [10]אי מילתיה דר' יוחנן לפי משנה אחרונה כדמשמע פשטא דמילתא א"כ מאי פריך לייבם נמי כיון דאגידא ביה לא יהבי ליה איתתא אחריתא והא לייבם לא נוכל לכוף אותה לפי משנה אחרונה ואי לחלוץ הוא אינו רוצה לחלוץ אלא לייבם ומאי שייך לכופה לדבר שאינו תובע הוא וי"ל דמעיקרא ס"ד מילתיה דרבי יוחנן לפי משנה ראשונה ומשום הכי פריך דאפילו לייבם נמי נוכל לכופה ולבסוף דמשני כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה מילתיה דר' יוחנן נמי לפי משנה אחרונה נזקקין לחלוץ ואין נזקקין לייבם וה"ה דאכתי הוה מצי לשנויי כאן לחלוץ כאן לייבם כרבי יוחנן ואידי ואידי לפי משנה אחרונה אלא דניחא ליה לאוקמא תרוייהו כשתבע לייבם דדומיא דארוסה קתני שתובע לכנוס והיא מורדת. ר"ת. וק"ק דאיך תיסק אדעתין למימר דאתי לפי משנה ראשונה אדרבה לפי משנה ראשונה איפכא מסתברא לייבם נזקקין לו לחלוץ אין נזקקין לו וי"ל דאפי' לפי משנה ראשונה נזקקין לו לחלוץ משום דבדידיה תלי רחמנא אם לא יחפוץ האיש כדאמרינן בהחולץ (יבמות דף לט: ושם) אבל לייבם ס"ד שאין מוסרין אותה לייבם על כרחה אי נמי י"ל תבע אף לחלוץ נזקקין לו תבע לייבם דווקא אין נזקקין לו: **ודיני חליצה ויבום.** פירש בקונטרס בהחולץ (ג"ז שם) גבי הא דמייתי התם מתניתין דבכורות (דף יג. ושם) משנה ראשונה ואחרונה דמייתי הכא ואמר רב עלה דאין כופין ופירש בקונטרס דאפילו למשנה אחרונה דמצות חליצה קודמת אין כופין אותו לחלוץ היכא דניחא לתרוייהו ליבומי דינמא תרוייהו לאו למצוה מכווני ופגע בערוה אלא אי בעי מייבם אע"ג דמצות חליצה קודמת ומיהו היכא דאיהו צדי ובעי ליבומי ואיהי אמרה לא בעינא ליה ואמרה דברים ניכרים אי מצינן לאטעויי מטעינן ליה לא מצינן לאטעויי כייפינן ליה לחלוץ דאמר רב ששת בפ"ק דיבמות (דף ד.) מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שאין שאין חוסמין אותה לפניו כו' ולא תימא מוכה שאין דווקא אלא כל אמתלא שתתן לדבריה דתנן בהמדיר (לקמן דף עז.) מעשה בלידון בבורסי שמת ולו אח בורסי ואמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל ועוד פסקינן והלכתא כותבין אגרת מרד על ארוסה ואין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם מכל הני טעמי כייפינן ליה לחלוץ ושקלה כתובתה וכל הני אין כופין דהכא היכא דניחא להו לתרוייהו עכ"ל ואור"י דמה שהביא ממוכה שאין ומבורסי אינה ראיה דדווקא מוכה שאין ובורסי דהוו מהנך דכופין אותו להוליא ומה שהביא נמי מאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם לאו ראיה היא [11] דהתם אין כותבין אפילו בלא אמתלא משום דמצות חליצה קודמת וא"כ לדבריו אפילו בלא אמתלא הוה לן למימר דכופין אותו לחלוץ ואדרבה יש להוכיח משם דאין כופין דאי בר כפייה הוא למה ליה למימר דאין כותבין אגרת מרד עדיפא מינה ה"ל למימר דכופין אותו לחלוץ ואמרינן נמי בשמעתין תבע לייבם אין נזקקין לו משמע אין נזקקין לו לכתוב אגרת מרד אדרבה נזקקין לה וכייפינן ליה ולהכי נראה לר"י דרב איירי בכל ענין דודאי בכל ענין אין כופין ואף לפי' ר"ת דמפרש דאמר רב אין כופין קאי אמשנה ראשונה דאין כופין לייבם אע"פ שמצות יבום קודמת וג"מ בזמן הזה היכא שידוע לנו שמתכוונין למצוה כגון אותן שבאין לחלוץ דאותן ודאי אין מתכוונין לא לשום נוי ולא לשום איסות אבל היכא דלא ברור לן שמתכוונין למצוה כופין במילי ומרחיקין אותן מן היבום דקי"ל כאבא שאול כמו שפירשנו ביבמות (דף לט: ד"ה אמר רב) וגם לפירושו אם תבע לייבם לא כייפינן ליה לחלוץ אלא מטעינן ליה אם אינה חפצה אבל אם (ב) אינו רוצה לא לייבם ולא לחלוץ נראה דכופין: מיחזי

מהו שכופין אותן להוציא וכשהאשה נמנעת מן התשמיש ומן המלאכות שחייבת לעשותן לו זו היא המורדת שפוחתין לה מכתובתה בכל שבת ושבת וצריכה התראה ואח"כ תקנו תקנה אחרת שיכריזו עליה ד' שבתות וא"ד ושולחין לה מב"ד הוי יודע שאפילו כתובתך ק' מנה הפסדת ואמרינן עלה ארמב"ח פעמים שולחים לה א' קודם הכרזה וא' אחר הכרזה כל אלה לענין מה ששם לה בעלה על עצמו ואינו מצוי בעינו או מה שבלה ואבד מנדוניתה ומתכשיטי' שהן נצ"ב שצריך הבעל לשלם לה דמיהן מפני שאחריות עליו היו פוחתין מאשה על האיש

מסורת הש"ס

(א) [לעיל סג.], ב) [יבמות סה:], ג) [שם לט:] בכורות יג., ד) [גיטין מה:], ה) [קדושין יח: וש"נ], ו) [ולפי לפי משנה ראשונה היאך יתייבמו דבריו לפי המסקנא. ת"י],

הגהות הב"ח

(א) תד"ה ודיני כו' לאו לאיה היא דא"כ לדבריו אפילו בלא אמתלא הוה לן למימר דכופין דהתם אין כותבין אפילו בלא אמתלא משום דמצות חליצה קודמת ולדרכה יש לכופיה כו' כל"ל: (ב) בא"ד אבל אם אינו רוצה. נ"ב פי' היכא דהיא חפצה אותו והוא אינו רוצה לא לייבם ולא לחלוץ:

מוסף רש"י

אחת לי. כולן שוות בתורת מרד ואפילו שהיא נדה או מולה והיא מורדת (לעיל סג.). ארוסה. שאמרה לא אנשא (שם). חוטרא לידא. עץ שאשען עליו לעת זקנתה ואם תמות יקברנה (יבמות סה:). מצות חליצה קודמת למצות יבום. שהמייבם את יבמתו שלא לשם מצוה פוגע באיסור אשת אח (בכורות יג.). אסתירא. סלע מדינה, שמינית שבסלע צורי הדיינו אלי דינר (גיטין מה: וכעי"ז קדושין יא:).

תוספות רי"ד

מסורא ומסיק תלמודא ולא היא סייעתא דשמיא הואי פי' ואין ללמוד מאותו מעשה אלא כיון שתובעת גירושין לא כייפי' לה (אבל הרב פי' דאדרבה להקל באו עליה ולא להחמיר וכך היא משמעות הדברים: ה"ד מורדת שכופין אותה על הפסד כתובתה לרבנן כדאית להו ולרבותינו כדאית להו דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה שאין בעלה מאוס בעיניה בין תובעת גירושין בין אינה תובעת גירושין הואיל ואין בעלה מאיס בעיניה ודאי כופין אותה ע"י הפסד כתובתה כדי שתתפייס עם בעלה אבל אמרה מאיס עלי שבעלה מאיס בעיניה לא כייפינן לה ע"י הפסד כתובתה אלא מניחין אותה במרדה דכיון דבעלה מאיס בעיניה אנוסה היא בדבר ולא מדעתה עושה כן ואפילו אשה כשרה אי אפשר להבעל לשנאוי לה ואע"פ שאין שום מום ניכר בו הרבה פעמים אשה מואסת בבעל ואע"פ שאין שום מום ניכר בו וזה דומה לאדם שאין יכול לאכול מאכל השנאוי לו ונתעב עליו ואין שום דרך כאן לכפייה כ"א לעשות דרך בקשה ולפתותה אולי תחשוק בו ואדרבה אם היינו יודעים בוודאי שטעמה אמת שהוא מאוס בעיניה ולא נתנה עיניה באחר היינו כופין הבעל להוציא כי הך דתנן לקמן בפרק המדיר ואלו שכופין אותן

תוספות רי"ד (המשך)

יכול לישא אשה אחרת עד שלא יפטור לזו ויוציא זו ויתן לה כתובתה שאין בית דין יכולין לקונסה בכתובתה מאחר שהיא טוענת טענת אונס וזה הפתרון הוא נכון שאין לזוז ממנו. ולפי"ז הפתרון היכא שאומרת מאיס עלי לא הוי מורדת וא"כ כשבא לגרשה נותן לה כתובה ותוספת שהרי התוספת כותב אדם לאשתו בעבור חיבת ביאה וכבר בא עליה ואימתי אין לה תוספת כשמגרשה משום מורדת שכך היא תקנות הגאונים שתוספת אין לה אבל כתובה יש לה אבל עכשיו שמגרשה משום טענה ולא הוי מורדת אפילו תוספת יש לה שהרי אינו מגרשה כתקנות הגאוני' שנאמר כתובה יש לה תוספת אין לה): כלתי' דר"ז אימרדא הות תפישה חד שיראי יתיב אמימר ומ"ז ור"א ויתיב ר"ג גבייהו וקאמר מרדה הפסידה בלאותי' קיימים א"ל ר"ג משום דר"ז גברא רבא הוא מחניפיתו ליה והאמר ר"כ מיבעי בעי ליה לרבא ולא איפשטא ומאי דתנן עד כנגד כתובתה כל הכתוב בשטר הכתובה משמע ואפילו נכסי נדוניתה אלא קא מבעי ליה די"ל דוקא מידי דמיחסר גוביינא כגון שנאבדו או שבלו שאינו משלם לה הפחת שלהן אבל מה שהן קיימים דקיימו בעיני' ולא מיחסרא גוביינא לא הפסידה א"ד כתובתה קאמר ואע"פ שהן קיימים. איכא דאמרי יתבי וקאמרי מרדה לא הפסידה בלאותיה קיימים א"ל ר"ג משום דר"ז גברא רבא הוא אכפיתוהו לדינא עלוי' והאמר ר"כ מיבעי' בעי ליה רבא ולא איפשטא ליה ומסיק תלמודא והשתא דל"א הלכתא לא כמר ולא כמר תפשה לא שקלי' מינה לא תפשה לא יהבין לה ומשהינן לה תריסר ירחי שתא אגיטא וזהו דין המורדת מכח ההלכה כמו שאמרנו וראיתי כתוב לר' שרירא גאון ז"ל ושאלתם אשה היושבת תחת בעלה ואמרה לו גרשני איני רוצה לשבת עמך חייב לה כלום מכתובתה או לא וכגון זו אי הוה מורדת אי לא. כך ראינו ששורת הדין היתה מעיקרא שאין מחייבים את הבעל לגרש את אשתו אם תבעה גירושין חרץ מאותן שאמרו רבותינו

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פי"ד מהל' אישות הל' יג יג טור שו"ע אה"ע סימן עז סעיף ג:
קג ב מיי' שם הלכה י טור שו"ע שם סעי"ב:
קד ג ד ה מיי' פ"ב מהל' יבום וחליצה הלכה י סמג עשין נא טוש"ע שם סימן קסה סעיף ג ג:
קה ו מיי' פ"ג שם הל' ב ופ"ב הלכה ז סמג עשין נב טוש"ע שם סעיף ח:
קו ז טור שו"ע שם סעיף ח וכהג"ה:

מיחזי כשכר שבת. וא"ת והא שכר שבת על ידי הבלעה מותר כדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ דף נח.) אם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה נותנין לו שכר שבת וי"ל דהכא אסור משום דלא הוי כמו הבלעה דאין מוסיפין לכל שבת יחד אלא מה שעולה בכל יום ויום שאם יתפייס היום או למחר באמצע השבוע אין מצטרפין כל ימי השבוע זה עם זה: **וחצי** חצייה **לפסול את הגוייה.** הך פסול גוייה אין זה אותה גזרה די"מ דבר דהאוכל אוכל ראשון כו' כמו שפירשנו בפרק כילד משתתפין (עירובין דף פב: ופס): **כמאן** כרבי חידקא כו'. וא"ת לדידיה נמי לא ניחא ליה למאן דאמר אוכלת עמו לילי שבת אוכלת ממש ושמא היה יכול לומר ולטעמיך ולפי המסקנא אתי שפיר דכל היתרון הוי לארחי ופרחי: אחרי

מיחזי כשכר שבת אמר ליה ר' חייא בר יוסף לשמואל מה בין מורד למורדת אמר ליה צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי דבר אחר זה יצרו מבחוץ וזו יצרה מבפנים: **מתני'** [א]המשרה את אשתו על ידי שליש לא יפחות לה משני קבין חטין או מארבעה קבין שעורין אמר רבי יוסי לא פסק לה שעורין אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ונותן לה חצי קב קיטנית וחצי לוג שמן וקב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר [ב]ונותן לה מטה מפץ ומחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור

מה בין מורד למורדת. מאי שנא כשהוא מורד אינו נותן אלא חצי טרפעיק ליום וכשהיא מורדת נותנת טרפעיק: **מי שוכר את מי.** הוי אומר האיש שוכר את האשה ש"מ לערו מרובה: **וילדו מבחוץ.** קשויו ניכר ומתגנה: **מתני' המשרה את אשתו על ידי שליש.** שנותן לה מזונותיה בבית אפוטרופוס ואינה מתגלגלת עמו: **המשרה.** המכרה. ויכרה להם כירה מתרגמינן שירותא (מ"ב ו): **לא יפחות לה.** בשבת: **לא פסק שעורים** [ו]**כו'.** בגמ' מפרש לה: **גרוגרות.** תאנים יבשין: **דבילה.** תאנים דרוסות בעיגול ומכרות במשקל: **מפץ.** רך ממחצלת: **כפה.** לעיף אחד משנה לשנה: **ממועד למועד.** אמנעלים קאי מנעלים חדשים לכל שלשת רגלים: **חדשים.** קשיס לה בימות החמה לפי שהם חמים ויפיס לה בימות הגשמים: **אלא נותן לה כליס.** חדשים של חמשים זוז בימות הגשמים כו': **והשחקים שלה.** אף כשיקנה לה חדשים. ובגמרא[ח] מפרש למאי מיבעי לה: **ונותן לה מעה כסף.** לכל שבת לדברים קטנים: **מעשה ידיה.** אוקימנן לעיל (דף נט.) מותר מעשה ידיה: [ט] **ואוכלת עמו לילי שבת.** שהוא ליל עונה: **שתי.** קשה לטוותו כפליס כשל ערב: משקל של יהודה כפליס כשל גליל: **גמ' מני מתני' לא רבי יוחנן בן ברוקא ולא ר"ש:** למה הוא שיעורו. של עירובי תחומין: **מתכוונין להקל.** ר' מאיר היה רגיל לאכול פת בשבת יותר מבחול שהיה ממשיך פת לכל מיניס הבאין לפניו וי"א היה אוכל פת בחול יותר מבשבת שהיה שבע במיני מעדנים: **ר' יוחנן בן ברוקא.** נתן שיעור קלוד ככר הלקוח בפונדיון כשלוקחין ד' סאין בסלע הן שתי סעודות וקס"ד חצי קב שהרי הסלע מ"ח פונדיונין שש מעה כסף דיינר ומעה שני פונדיונין הרי י"ב לדיינר וד' דיינר לסלע הרי מ"ח ו' סאין כ"ד קבין מ"ח חצאי קבין נמצא לר' יוחנן לחצי קב שתי סעודות: **רבי שמעון אומר.** ב' סעודות הן שתי ידות של ככר משלש ככרות לקב ונמצא הקב ט' סעודות שלש סעודות לככר ושלש ככרות לקב: **חליה.** של ככר: **נביס המנוגע.** השוהה בבית המנוגע כדי אכילת פרס חצי ככר מטמא בגדיו כדכתיב[י] והאוכל בבית יכבס בגדיו כששוהה שיעור אכילה הכתוב מדבר כדתניא בתורת כהניס[כ]. ואע"ג דגבי

[ח] נראה דחסר כאן ואולי דל"ל שדין יושפת הבעל אינו אלא אם נוהג בה מנהג בעל אבל זה שאינו נוהג בה מנהג בעל אינו דדין שיירשנה. [ט] נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (ט"ז) [עשר] סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחת' לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו פי' המשרה אשתו ע"י שליש כגון שהוא עבד ונשכר לאחרים ואוכל עמהן כדרך הפועלים שאוכלים במקום שעושים מלאכתן ואומר לב"ד שיפרנסו את אשתו משכר פעולתו ומשרה הוא לשון ויכרה להם כירה גדולה דמתרגמינן שירותא לא יפחות מקביין חטין אי קשיא היאך יספיק לה קביים בשבוע והרי העומר היה מאכל כל איש ואיש ליום שנמצא כ"ו סעודות לעומר והעומר הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה קרוב ב' קבים שב' קבים הן מ"ח ביצים מצאתי ששאלה זו נשאלה למר רב שלום ז"ל והשיב כל מדות חכמים כך הם כל דבר ודבר יתנו בו שיעור למטה ושיעור למעלה וכו' עד אף כאן לענין משרה את אשתו זו שיעור קטן למטה כדי קיום נשמה ולא לכל אדם פוסקים כך אלא לעני שכך שנינו בד"א בעני מישראל אבל במכובד כו' ועד כמה עד ד' רביעית ועוד שהן מ"ג ביצים וחומש ביצה: א"ר יוסי לא (פחות) [פסק] שעורים וכו' אטו באדום הוא דאכלינן שעורים וכ"ע ל"א שעורים אלא ה"ק לא פסק שעורים כפל כחטים אלא ר"י שהיה סמוך לאדום. ששעורים של אדום רעות הן: ונותן לה קב גרוגרות פי' תאנים יבשים או מנה דבילה (תני) [פי'] דרוסין ועושין מהן עגולין ונמכרים במשקל. ואם אין לו מפץ מחצלת פי' המפץ הוא יותר יקר מן המחצלת: תניא בתוספתא בפרק הבוגרות המשרה את אשתו ע"י שליש וכו' וכולן במדת איטלקי אפילו נדה אפילו שומרת יבם נותנים לה כוס חבית פך נר ופתילה יין שאין 7) נשותיהן של עניים יושבות על הכר. ואמרינן ואילו יין לא קתני מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה:

מיחזי כשכר שבת אמר ליה ר' חייא בר יוסף לשמואל מה בין מורד למורדת אמר ליה צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי דבר אחר זה יצרו מבחוץ וזו יצרה מבפנים: **מתני'** [א]המשרה את אשתו על ידי שליש לא יפחות לה משני קבין חטין או מארבעה קבין שעורין אמר רבי יוסי לא פסק לה שעורין אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ונותן לה חצי קב קיטנית וחצי לוג שמן וקב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר [ב]ונותן לה מטה מפץ ומחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור

למתניה ומנעלים ממועד למועד וכלים של חמשים זוז משנה לשנה ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים אלא נותן לה כלים של חמשים זוז בימות הגשמים והיא מתכסה בבלאותיהן בימות החמה והשחקים שלה [ג]נותן לה מעה כסף לצורכה [ד]ואוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת [ה]ואם אין נותן לה מעה כסף לצורכה מעשה ידיה שלה ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל או משקל עשר סלעים ערב ביהודה שהן עשרים סלעים בגליל [ו]ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה [ז]במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו: **גמ'** מני מתניתין לא רבי יוחנן בן ברוקא ולא ר"ש [ח]דתנן [ט]וכמה שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול ולא לשבת דברי ר"מ רבי יהודה אומר לשבת ולא לחול וזה וזה מתכוונין להקל ר' יוחנן בן ברוקא אומר ככר הלקוח בפונדיון מארבע סאין לסלע ר"ש אומר שתי ידות לככר משלש ככרות לקב [י]חציה לבית המנוגע [כ]וחצי חציה לפסול את הגוייה [ל]וחצי חצי חציה לקבל טומאת אוכלין מני אי רבי יוחנן בן ברוקא תמני הויין ואי ר"ש תמני סרי הויין לעולם ר' יוחנן בן ברוקא וכדאמר רב חסדא צא מהן שליש לחנווני הכא נמי אייתי תילתא שדי עלייהו אכתי תרתי סרי הויין אוכלת עמו לילי שבת הניחא למאן דאמר [מ]אכילה ממש אלא למאן דאמר אכילה תשמיש מאי איכא למימר ועוד תליסר הויין אלא כדאמר רב חסדא צא מהן [נ]מחצה לחנווני ה"נ אתיא פלגא ושדי עלייהו קשיא דרב חסדא אדרב חסדא לא קשיא הא באתרא דיהבי ציבי הא באתרא דלא יהבי ציבי אי הכי שיתסרי הויין כמאן כרבי חידקא דאמר [ס]ארבע סעודות חייב אדם לאכול בשבת אפילו תימא [ע]רבנן דל חדא [פ]לארחי ופרחי השתא דאתית להכי אפילו תימא ר' שמעון לרבנן דל תלת לארחי ופרחי לרבי חידקא דל תרתי לארחי ופרחי: אמר רבי יוסי לא פסק שעורין וכו': אלא באדום הוא דאכלין שעורים בכולי עלמא לא אכלי ה"ק לא פסק שעורים כפלים בחטין אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדום מפני ששעורין אדומיות רעות הן: ונותן לה חצי קב קיטנית: ואילו יין לא קתני מסייע ליה לר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אין

סעודת עירוב אמרנו ג' סעודות בככר אין בו אלא ב' סעודות ביצוניות ושל עירוב שיעורו להקל ובמלומלמות והיינו דאמרינן אכילת פרס בכל שיעור שהיית סעודה לפי ששיעורוהו כחצי הככר: **ואלו אליה לפסול את הגוייה.** האוכל שיעור אלו פרס אוכלים טמאים נפסל גופו מלאכול בתרומה עד שיטבול והוא ב' ביצים שהכחל של ג' לקב ח' ביצים הוא שהקב ס"כ ביצים ד' לוגין חציה של ככר ד' ביצים אלו ב' ביצים: **אמני סעודות הויין.** קבייס חטים דמתני' וארבעה עשרה סעודות היא צריכה לשבת: **ואי ר"ש.** דאמר ט' סעודות לקב: **שמונה עשר הויין.** והיא אינה צריכה אלא י"ד: **לא מהן שליש לחנווני.** רבי יוחנן לא שיער בחלי קב אלא בככר הלקוח בפונדיון מן החנווני והוא לקח ארבע סאין חטין בסלע ומשתכר שליש בעורם נמצאו בחלי קב שלש סעודות השחים הוא מוכר בפונדיון שנתן והג' משתכר: **אכלי.** קבייס דמתניתין תרתי סרי הויין: ומשנינן **אוכלת עמו לילי שבת.** כדתנן במתני': **הניחא לו.** פלוגתא לקמיה בשמעתין: **נאסרא דיהיב ליבי.** מי שמוכר חטים לחנווני לעשות ככרות ולמכור בשוק במקום שהוא נותן לחנווני עניים לאפות אינו משתכר אלא שליש ובמקום שאינו נותן עניים מעכב לעצמו מחצה שממעטו הככרות למכור ביוקר כדי יציאת העניים: **למאן כר' חידקא.** בתמיה. ניימא כר' חידקא סתם לה מתני' דאמר בכל כתבי הקדש [שבת קיח:] ארבעה סעודות לשבת: **ר"ש.** דאמר תמני סרי הויין ואי כרבנן סבירא ליה לתנא דידן בסעודות שבת דל תלת ימירתא לארחי ופרחי: אין

למתניה ומנעלים לרגליה ממועד למועד וכלים של נ' זוז משנה לשנה ואינו נותן לה לא [ג] שחקים בימות החמה ולא חדשים בימות הגשמים והיא מתכסה בכל אותן בימות החמה והשחקים שלה ונותן לה מעה כסף לצרכיה והיא אוכלת עמו מליל שבת לליל שבת ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (ט"ז) [עשר] סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחת' לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו פי' המשרה אשתו ע"י שליש כגון שהוא עבד ונשכר לאחרים ואוכל עמהן כדרך הפועלים שאוכלים במקום שעושים מלאכתן ואומר לב"ד שיפרנסו את אשתו משכר פעולתו ומשרה הוא לשון ויכרה להם כירה גדולה דמתרגמינן שירותא לא יפחות מקביין חטין אי קשיא היאך יספיק לה קביים בשבוע והרי העומר היה מאכל כל איש ואיש ליום שנמצא כ"ו סעודות לעומר והעומר הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה קרוב ב' קבים שב' קבים הן מ"ח ביצים מצאתי ששאלה זו נשאלה למר רב שלום ז"ל והשיב כל מדות חכמים כך הם כל דבר ודבר יתנו בו שיעור למטה ושיעור למעלה וכו' עד אף כאן לענין משרה את אשתו זו שיעור קטן למטה כדי קיום נשמה ולא לכל אדם פוסקים כך אלא לעני שכך שנינו בד"א בעני מישראל אבל במכובד כו' ועד כמה עד ד' רביעית ועוד שהן מ"ג ביצים וחומש ביצה: א"ר יוסי לא (פחות) [פסק] שעורים וכו' אטו באדום הוא דאכלינן שעורים וכ"ע ל"א שעורים אלא ה"ק לא פסק שעורים כפל כחטים אלא ר"י שהיה סמוך לאדום. ששעורים של אדום רעות הן: ונותן לה קב גרוגרות פי' תאנים יבשים או מנה דבילה (תני) [פי'] דרוסין ועושין מהן עגולין ונמכרים במשקל. ואם אין לו מפץ מחצלת פי' המפץ הוא יותר יקר מן המחצלת: תניא בתוספתא בפרק הבוגרות המשרה את אשתו ע"י שליש וכו' וכולן במדת איטלקי אפילו נדה אפילו שומרת יבם נותנים לה כוס חבית פך נר ופתילה יין שאין 7) נשותיהן של עניים יושבות על הכר. ואמרינן ואילו יין לא קתני מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה:

ג) נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחת' לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה זוז בימות הגשמים והיא כו'. ד) נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ה) נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ו) נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ז) נראה דחסר כאן ואולי ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ח) ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ט) ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחת' לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו פי' המשרה אשתו ע"י שליש כגון שהוא עבד ונשכר לאחרים ואוכל עמהן כדרך הפועלים שאוכלים במקום שעושים מלאכתן ואומר לב"ד שיפרנסו את אשתו משכר פעולתו ומשרה הוא לשון ויכרה להם כירה גדולה דמתרגמינן שירותא לא יפחות מקביין חטין אי קשיא היאך יספיק לה קביים בשבוע והרי העומר היה מאכל כל איש ואיש ליום שנמצא כ"ו סעודות לעומר והעומר הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה קרוב ב' קבים שב' קבים הן מ"ח ביצים מצאתי ששאלה זו נשאלה למר רב שלום ז"ל והשיב כל מדות חכמים כך הם כל דבר ודבר יתנו בו שיעור למטה ושיעור למעלה וכו' עד אף כאן לענין משרה את אשתו זו שיעור קטן למטה כדי קיום נשמה ולא לכל אדם פוסקים כך אלא לעני שכך שנינו בד"א בעני מישראל אבל במכובד כו' ועד כמה עד ד' רביעית ועוד שהן מ"ג ביצים וחומש ביצה: א"ר יוסי לא (פחות) [פסק] שעורים וכו' אטו באדום הוא דאכלינן שעורים וכ"ע ל"א שעורים אלא ה"ק לא פסק שעורים כפל כחטים אלא ר"י שהיה סמוך לאדום. ששעורים של אדום רעות הן: ונותן לה קב גרוגרות פי' תאנים יבשים או מנה דבילה (תני) [פי'] דרוסין ועושין מהן עגולין ונמכרים במשקל. ואם אין לו מפץ מחצלת פי' המפץ הוא יותר יקר מן המחצלת: תניא בתוספתא בפרק הבוגרות המשרה את אשתו ע"י שליש וכו' וכולן במדת איטלקי אפילו נדה אפילו שומרת יבם נותנים לה כוס חבית פך נר ופתילה יין שאין 7) נשותיהן של עניים יושבות על הכר. ואמרינן ואילו יין לא קתני מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה:

עין משפט נר מצוה

קז א מיי' פי"ב מהלכות מלוה ולוה ה' טור"ע מה"ע סימן ע סעיף ג:

קח ב מיי' פי"ג שם הלכה ג סמג לאוין פא טור"ע שם סימן עג סעיף א:

קט ג מיי' פי"ב שם הלכה י טור"ע שם סימן ע סעיף ג:

קי ד מיי' שם הלכה יב טור"ע שם סעיף ב:

קיא ה מיי' פכ"א שם הלכה יא טור"ע שם סימן פ סעיף יא:

קיב ו מיי' פי"ב שם הל' יא ופי"ג שם הל' ה סמג עשין מח ולאוין פא טור"ע שם סימן ע סעיף ג וסימן עג סעיף ד:

קיג ז מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה ט ופ"ו הלכה ז סמג עשין דרבנן ח טור"ע א"ח סימן שפו סעיף ו [וסי' תט סעיף ז]:

קיד ח מיי' פט"ז מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין רלט:

קטו ט מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה ח ג:

קטז י מיי' שם הל' ח:

קיז כ מיי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ט סמג עשין ל טור"ע א"ח סימן רלא סעיף א:

תוספות רי"ד

ד' דינרים בשבת לסוף התקינו שמכריזין עליה ד' שבתות ומפסדת כולן ואעפ"כ לא היו מחייבים את הבעל לכתוב לה גט ואם מת נפטרו יורשיו מכתובה מאשר הוא כתובה עליו אבל הנמצא בעין בין מן נדוניתה בין מתכשיטיה דתפשא לא מפקינן מינה ודלא תפשא לא מפקינן מיניה והתקינו שמשהין אותה בלא גירושין י"ב חודש שמא תתפייס ולאחר יב"ח כופין את הבעל וכותב לה גט ואח"כ רבנן סבוראי בראותם שבנות ישראל הולכות ונתלות לעובדי כוכבים ליטול להן גיטין באונס מבעליהן וישראל כותבין גיטין באונס ומסתפק לגט מעושה שלא כדין וקנפיץ מיני' חורבא תקנו בימי רבה בר מר ר"ה נימוס למורדת ותובעת גירושין שכל נצ"ב שהכניסה לו משלה ישלם ואפילו מה שכלה ואבד ישלם לה. ומ"ש לה ע"ע מה שאינו מצוי לא ישלם לה ומה שמצוי נמי אע"ג דתפשה לה מפקינן מינה ומהדרי' ליה לבעל וכופין אותו וכותב לה גט לאלתר ויש לה מו"מ וכזאת אנו מתנהגים היום כשלש מאות שנה ויותר אף אתם עשו כן. ועיין מ"ש בפרק בתרא דגיטין בהל' גט מעושה שכתבתי שם שכופין הבעל עד שיאמר רוצה אני כתב ר"י ז"ל ולד"ה כל מאן דכפינין לאפוקי בין מעיקרא דדינא כתדנן אלו שכופים אותן להוציא ומאי דדמי להון ופי' מעיקר תקנתא אי מתה לה איתתא מקמי' דתיפוק מיניה דבעל בגט בעל ירית לה ולא מיפקעא ירושה דבעל אלא בגירושין גמורים והל' הכי. וג"ל דדווקא המורדת על בעלה וכן אותן שכופין להוציא ירית לה בעל אבל אם הוא הדיר את אשתו או אם הוא מורד בה ואינו רוצה להתפיים עמה אלא רוצה לגרשה ומת אשתו קודם גירושי' אינו מן הדין שיירשנה שהרי אינו נוהג בה מנהג בעל ט) אבל זה שנוהג בה מנהג בעל אינו מן הדין שיגרשנה: אמר ר"ט ב"ק כותבין אגרת מרד על ארוסה וא"כ אגרת מרד על שומרת יבם ואותבינן ליה ממאי דתניא אחת היא לי ארוסה ונשואה ואפילו נדה ואפילו ש"י ושקלינין וטרינין ואסיקנא אידי ואידי שתבע ליבם ולא קשיא כאן כמשנ"ר כאן כמשנ"א דתנן מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכוונים לשם מצוה עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה אמרינן מצות חליצה קודמת למצות יבום (והרב פוסק מצות חליצה קודם למצות יבום כמשנה אחרונה); וכיון דאמרי' בפ' החולץ אר"י ב"א חזרו לומר מצות יבום קודמת למצות חליצה עד ולבסוף סברוה כרבנן דאמרי יבמה יבא עליה מ"מ בטלה לה למשנ"א ובטלה לה למימרא דשמואל דסבר כמשנ"א וכותבים אגרת מרד אף על ש"י כדתניא בברייתא ונ"ל שהתובעת גט מבעלה בעודו שכ"מ כדי שלא תהיה זקוקה ליבם כדין מורדת משונין לה שהרי אוסרת עצמה על יבמה ויכול הבעל לעכבה בגט עד שתמחול לו כתובתה וזה מדין התלמוד עיין למטה בפ' דיני בהל' הפוסקים אבל תיקון הגאונים כיון שבמורדת תקנו ליתן גט כ"ש בש"י שעדיין אינה אשתו מיהו ה"מ דשקולי נדוניתא אבל מו"מ ותוספת לא שכל דינה דומה לדין המורדת: ר"י אומר וכו'. מאי טרעפיקין אמר ר"ש איסתרא וכמה איסתרא פלגי דזוזא תנ"ה ר"י אומר ג' טרעפיקין שהן ט' מעות מעה וחצי בכל יום א"ל ר"ח ב"י לשמואל מ"ש איהו דיהבינן ליה שכר שבת ומ"ש איהי דלא יהבינן לה שכר שבת א"ל איהי דמפחת קא פחית לא מחזי כשכר שבת איהי דאוסיפא קא מוסיפי מיחזי כש"ש. א"ל ר"ח לשמואל מה בין מורד למורדת א"ל צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי ד"א זו יצרה מבפנים וזה יצרו בחוץ פי' שהוא תובע בפה והאשה אינה תובעת בפה הלכך של איש קשה משל אשה: **מתני'** המשרה את אשתו ע"י שליש לא יפחות לה מקביים חטים ומד' קבין שעורים

מסורת הש"ס

א) לעיל נט., ב) עירובין פב: כלים פי"ז מי"ח, ג) [לקמן סה:], ד) עירובין פב:, ה) שבת קיח:, ו) [לחומרי ועיין פרש"י דלעיל פא. ד"ה אלמי ודי"ה פרמין], ז) ס"פ כלל. רש"ל, ח) [לקמן סה:], ט) [נ"ל לפני ד"ה וזונתן], י) [ויקרא יד], כ) [מלוטש פרשה ז],

מוסף רש"י

וזה וזה מתכוונין להקל. ר' מאיר סבר בשבת אכיל אינש טפי משום דבעיס תבשילין, ואמרי אינשי רווחא לנפשיה שבת, ור' יהודה סבר כיון דבשבת קועד שלש סעודות אינו אוכל הרבה בכל סעודה (ערובין פב:). **ככר הלקוח בפונדיון מארבע סאין לסלע.** השתא ס"ד אלי קב הוי שתי סעודות, כיצד, ו' מעות לדינר, מעה שתי פונדיונין, נמצא דינר י"ב פונדיונין, נמצא סלע מ"ח פונדיונין, וסלה ו' קבין, לד' סאין כ"ד קבין, הרי מ"ח חצאי קבין, אלי קב לפונדיון (שם). **ר"ש אומר שתי ידות לככר.** ר"ש ממעט משיעור ואומר תשע סעודות יש לקב ודי לעירוב בב' ידות של ככר של ג' ככרות לקב, נמצאת ככר השלמה שלשת הקב וב' ידותיה הוו שתי סעודות (שם). **חציה לבית המנוגע.** שמתמא היא והכי קאמר אלי ככר השלמה שנשיגרו בה את העירוב וכין לגר וכין לגר לשהיית בית המנוגע לטומאת בגדיס הנכנס טומא מיד, דכתיב (ויקרא יד) והבא אל הבית יטמא, אבל כשוס בגדיס לא נאמרה בו עד שישהה כדי אכילה, דכתיב והאוכל בבית יכבס את בגדיו ומוקמינן לה בתורת כהנים לשוהה כדי סעודה, ואע"פ שלא אכל, ואלי ככר זו הוי כדי אכילה אע"ג דלגר"ש לענין עירובין הוי בככר ג' סעודות, אתס הוא דבשיעור העירוב נתכוונו כולן להקל, אבל שיעור סעודה קיס להו לרבנן הכי וכענין שישהה בכדי אכילת אלי ככר זו, והוא פרס דכולהו הש"ס על שם שנשיערה בפרוסה, כלומר באלי ככר (שם). **לפסול את הגוייה.** האוכל אוכלין טמאין כאלי פרס נפסלה גוייתו מלאכול בתרומה, ומדרבנן הוא, לאין אוכל מטמא אדם ורבנן גזרו שהאוכל לאכול בתרומה עד שיטבול, כדאמר בפרק במה דיומא (פ:) הנח לטומאת גוייה דלאו דאורייתא (עירובין פב:).

תוספות רי"ד (המשך)

אר"י לא פסק [לה] שעורים אלא ר"י שהוא סמוך לאדום ונותנים לה חצי קב קטנית וחצי לוג שמן קב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר ונותן לה מטה ומפץ ג) ואם אין לו מפץ מחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור

ח) שחקים בימות החמה ולא חדשים בימות הגשמים והיא מתכסה בכל אותן בימות החמה והשחקים שלה ונותן לה מעה כסף לצרכיה והיא אוכלת עמו מליל שבת לליל שבת ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ט) ל"ל אין לו מפץ נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (עשר) סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחת' לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו פי' המשרה אשתו ע"י שליש כגון שהוא עבד ונשכר לאחרים ואוכל עמהן כדרך הפועלים שאוכלים במקום שעושים מלאכתן ואומר לב"ד שיפרנסו את אשתו משכר פעולתו ומשרה הוא לשון ויכרה להם כירה גדולה דמתרגמינן שירותא לא יפחות מקביין חטין אי קשיא היאך יספיק לה קביים בשבוע והרי העומר היה מאכל כל איש ואיש ליום שנמצא כ"ו סעודות לעומר והעומר הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה קרוב ב' קבים שב' קבים הן מ"ח ביצים מצאתי ששאלה זו נשאלה למר רב שלום ז"ל והשיב כל מדות חכמים כך הם כל דבר ודבר יתנו בו שיעור למטה ושיעור למעלה וכו' עד אף כאן לענין משרה את אשתו זו שיעור קטן למטה כדי קיום נשמה ולא לכל אדם פוסקים כך אלא לעני שכך שנינו בד"א בעני מישראל אבל במכובד כו' ועד כמה עד ד' רביעית ועוד שהן מ"ג ביצים וחומש ביצה: א"ר יוסי לא (פחות) [פסק] שעורים וכו' אטו באדום הוא דאכלינן שעורים וכ"ע ל"א שעורים אלא ה"ק לא פסק שעורים כפל כחטים אלא ר"י שהיה סמוך לאדום. ששעורים של אדום רעות הן: ונותן לה קב גרוגרות פי' תאנים יבשים או מנה דבילה (תני) [פי'] דרוסין ועושין מהן עגולין ונמכרים במשקל. ואם אין לו מפץ מחצלת פי' המפץ הוא יותר יקר מן המחצלת: תניא בתוספתא בפרק הבוגרות המשרה את אשתו ע"י שליש וכו' וכולן במדת איטלקי אפילו נדה אפילו שומרת יבם נותנים לה כוס חבית פך נר ופתילה יין שאין 7) נשותיהן של עניים יושבות על הכר. ואמרינן ואילו יין לא קתני מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה: